

## СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Петко Пенков Маринов, д.м.  
Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“  
Декан на Факултет по фармация, Медицински университет – Варна

**Относно:** процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ с кандидат Олимпиада Александровна Ахмаджова

Със заповед № 1626/28.07.2020 г. на Ректора на МУ – Плевен, въз основа на решение на Академичния съвет по Протокол № 28/27.07.2020 г. съм избран за член на Научно жури и съм определен да изготвя становище по процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ с кандидат д-р Олимпиада Александровна Ахмаджова.

**Тема:** „Клиничко епидемиологични особености на остри отравяния с церебротоксични медикаменти“

**Област на висшето образование:** 7. „Здравеопазване и спорт“

**Професионално направление:** 7.1. „Медицина“,

**Научна специалност:** „Токсикология“

**Научни ръководители:** доц. д-р Евгения Бързашка - Христова, д.м.

**Форма на докторантурата:** задочна форма на обучение

**Катедра:** „Фармакология и токсикология“, Факултет по фармация, Медицински университет – Плевен

Процедурата по конкурса е спазена и е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за развитието на академичния състав в Медицински университет - Плевен.

**Биографични данни и професионална квалификация:** Д-р Олимпиада Ахмаджова е родена през 1989 г. Завършва медицина през 2012 г. в гр. Плевен. От 2014 г. е лекар-ординатор в Клиника по Клинична токсикология в УМБАЛ „Д-р Г. Странски“ ЕАД – гр. Плевен. През следващата година е избрана за асистент по клинична токсикология в МУ – Плевен, където работи до момента. От 2017 г. работи и като лекар в ЦСМП – гр. Плевен, ФСМП – гр. Кнежа. От 2015 г. е задочен докторант към Факултет „Фармация“ на МУ – Плевен. Докторантът има придобита специалност по Клинична токсикология от 2019 г.

**Актуалност на темата:** Острите екзогенни отравяния са актуален социален и медицински проблем, който често е свързан с ранна загуба на работоспособност и живот. Към края на ХХ век химичният травматизъм заема 2-ро място като причина за смърт след сърдечно-съдовите заболявания и е основната причина за смърт на хората в трудоспособна възраст. В настоящия момент, най-разпространените остри екзогенни интоксикации (ОЕИ) са лекарствените, като водещи са интоксикациите с психотропни медикаменти. Това се дължи главно на широкото им приложение в медицинската практика. Тяхна особеност е развитието на «съчетани» отравяния вследствие на едновременен прием във високи дози на няколко вида лекарствени препарати с церебротоксично действие. Необходимостта от клиничко-епидемиологично проучване в динамика на ОЕИ с церебротоксични медикаменти (ЦТМ) е свързано с честотата и тежестта на тази патология.

### Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа 253 страници. Онагледен е със 117 фигури и 113 таблици. Литературният обзор включва 355 източника, от които 51 са на кирилица и 304 са на латиница. Дисертационният труд е структуриран, съобразно класическия модел и включва: Въведение –

1 страница; Литературен обзор – 67 страници; Цел и задачи – 1 страница; Материал и методи – 4 страници; Резултати – 108 страници; Обсъждане – 34 страници; Модел на превенция и терапевтично поведение – 8 страници; Изводи – 1 страница; Приноси – 1 страница; Публикации във връзка с дисертацията – 1 страница; Книгопис – 20 страници; Приложения – 3 страници.

### **Въведение**

Авторът представя накратко медико-социалното значение на острите екзогенни отравяния с психотропни медикаменти и необходимостта от тяхното детайлно изучаване.

### **Литературен обзор**

В тази глава д-р Ахмаджова задълбочено разглежда различните групи психоактивни вещества – анестетици, мускулни релаксанти, аналгетици, антимигренозни и противопаркинсонови медикаменти, антиепилептици, антипсихотици, антидепресанти, транквилизатори и сънотворни. Акцентът е върху историческите данни, епидемиологията, класификацията и токсикодинамиката на разглежданите психоактивни вещества. Литературният обзор е написан на 67 страници, илюстриран е с 13 фигури и 10 схеми. Той е извършен и представен прецизно и коректно и обосновава категорично дисертабилността на темата.

### **Цел и задачи**

Целта на дисертационния труд е клиничко-епидемиологично проучване на ОЕИ с ЦТМ в регионален аспект, анализ на патологията и изграждане на модел за диагностично-терапевтично поведение, като за нейното постигане са поставени за решаване 6 задачи с клиничен характер.

Целта и задачите са конкретни и правилно формулирани.

### **Материали и методи**

Проучването включва 412 пациента на възраст от 0 до 85 години, лекувани в Клиника по Токсикология на УМБАЛ «Д-р Г. Странски» през периода януари 2011 г. – декември 2015 г. по повод ОЕИ с ЦТМ. Включените в проучването пациенти са анализирани по 17 показателя. За установяване на оксидативния стрес при 21 от пациентите на възраст от 18 до 72 години в коматозно състояние, лекувани през периода май 2014 г. – октомври 2016 г. по повод ОЕИ с ЦТМ и при 23 здрави доброволци на възраст от 19 до 84 години са изследвани основните показатели за свободнорадикалните процеси.

Използваните клинични, документални, лабораторни и статистически методи спомагат и позволяват решаването на поставените цел и задачи.

### **Резултати и обсъждане:**

В тази глава от дисертационния труд, докторантът е направил многопластово проучване на ОЕИ с ЦТМ. Основните показатели, които са изследвани и анализирани са: честота и динамика на ОЕИ с ЦТМ; разпределение по възраст, пол, социален статус, образование на пациентите; вид на водещата церебротоксична група медикаменти; вид на водещия церебротоксичен медикамент; вид на отравянето – моноотравяне или комбинирано отравяне; вид на придружаващия медикамент и/или психоактивно вещество; причина за острата медикаментозна интоксикация – случайни или суицидни опити; честота на суицидните опити; причини довели до отравянето; наличие на придружаващо соматично и/или психично разстройство; тежест на отравянето; изход от интоксикацията; показатели за пероксидацията на липидите и на компонентите на антиоксидантната система.

Изработеният и предложен модел на превенция и терапевтично поведение при ОЕИ с ЦТМ от д-р Ахмаджова има оригинален, научно-практически характер.

**Изводи:**

Направените от автора 10 извода са логичен завършек на резултатите от дисертационния труд.

**Приноси:**

Въз основа на дисертационния труд д-р Ахмаджова извежда и формулира 2 групи приноси, които напълно одобрявам. Първата група е с потвърдителен и научно-приложен характер - анализиран е огромен фактически материал за отравянията в Плевенския регион и е доказано значението на пола, възрастта, образованието, коморбидността, динамиката по години и човешкият фактор при възникване и протичане на ОЕИ с ЦТМ; очертана е причинно-следствената връзка в мотивацията за отравянето, протичането и изхода на заболяването; проучена е не само медицинската, но и социалната страна на токсикологичния травматизъм при отравяния с ЦТМ; потвърждава се и значението на създадената в Република България от проф. Монов и разработената от последователите му Диагностично-терапевтичната доктрина по ОЕИ с ЦТМ. Втората група приноси са с оригинален характер - за първи път се прави системна клинично-епидемиологична характеристика на ОЕИ с ЦТМ в регионален аспект; за първи път се прави проучване на пациенти в коматозно състояние за определяне на основните показатели на свободно радикалните процеси при пациенти в коматозно състояние над 18-годишна възраст с данни за интоксикации с ЦТМ; изготвен е модел за диагностично - терапевтично поведение при пациенти с ОЕИ с ЦТМ. Тези приноси обогатяват токсикологичната наука у нас и имат определен научно-практически характер.

**Публикационна активност:**

Авторът представя 2 публикации във връзка с дисертационния труд, като в една от тях е първи автор, а в другата е втори автор, което доказва личния принос на дисертанта при разработване на настоящата работа. Д-р Ахмаджова представя допълнително 5 публикации в чужбина и 7 в български списания. Има и 44 участия в научни форуми у нас и в чужбина.

**Авторефератът** е изготвен съгласно изискванията и отговаря напълно на целите, задачите и резултатите в дисертационния труд.

**Заклучение:** Дисертационният труд на тема „Клинично епидемиологични особености на остри отравяния с церебротоксични медикаменти“ е актуален и третира важен проблем в областта на клиничната токсикология. Представеният труд напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за развитието на академичния състав в Медицински университет - Плевен и заложените в него критерии за ОНС „Доктор“. Ето защо давам своята положителна оценка и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за защитата на дисертационния труд и да присъдят на д-р Олимпиада Александровна Ахмаджова образователната и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. „Медицина“ по научна специалност „Токсикология“.

16.09.2020 г.  
гр. Варна

Проф. д-р Петко Маринов, д.м.

